

Bilaga 4**Överväganden med förslag till åtgärder med kostnadsreduceringar i förslag till budget - alternativ 1.**

När volymer, priser och ersättningar samt effektiviseringar inom uppdraget beaktats är differensen i förhållande budgetram alternativ 1 ca 7,2 mkr 2014. För att kunna lämna ett budgetförslag i nivå med den anvisade budgetramen förutsätts åtgärder för att sänka kostnaderna i motsvarande utsträckning.

Möjligheter till åtgärder har prövats enligt nedan;

1. Möjlighet till effektivisering inom ramen uppdraget utan kvalitetspåverkan.
2. Förutsättningar till förändrade/ökade intäkter.
3. Avstående från alternativt framflyttad tidplan för planerade utvecklings-/satsningsområden.
4. Kostnadsreducering i verksamhet som inte är lagstyrd/ obligatorisk.
5. Kostnadsreducering i lagstyrd/obligatorisk verksamhet.

Med utgångspunkt från detta redovisas nedan överväganden med förslag till åtgärder som ingår i förslag till budget alternativ 1.

Effektivisering inom ramen uppdraget utan kvalitetspåverkan

Ekonomisk återhållsamhet är en självklarhet. Möjligheter till effektiviseringsåtgärder i verksamheterna inom ramen för uppdraget prövas ständigt. Förslag till ersättning till den interna produktionen tar hänsyn till effektiviseringar som kan ske inom ramen för uppdraget utan kvalitetspåverkan.

Budgetförslaget innehåller därutöver effektiviseringsåtgärder om ca 1,9 mkr;

Effektivisering till följd av nytt verksamhetssystem inom socialtjänsten (235 tkr)

Införande av nytt verksamhetssystem inom socialtjänsten pågår i syfte att öka rättssäkerheten och kostnadseffektiviteten. Det nya verksamhetssystemet kommer att leda till ett mer effektivt arbetssätt inom myndighetsutövningen och hos utförare.

Budgetförslaget tar hänsyn till effektiviseringsåtgärder motsvarande 235 tkr (0,5 tjänst) från 2014. Möjlighet till ytterligare effektivisering får bedömas inför nästa års budgetprocess.

Stärkt uppföljning av ekonomiskt bistånd (1,2 mkr)

Ett av målen för socialtjänsten är *"Socialtjänstens insatser stärker den enskildes oberoende och självständighet"*. I syfte att öka måluppfyllelsen innehåller budget förslag till förstärkt uppföljning av ekonomiskt bistånd med fokus på hushåll som varit långvarigt bidragsberoende och på unga vuxna. Syftet är att ge dessa stöd till självförsörjning och därmed till oberoende.

Som en konsekvens förväntas antalet bidragshushåll kunna minskas. Målsättningen är att kunna minska antalet bidragshushåll med 10 % (d v s 14,5 hushåll) från budgeterade 145 för 2014.

I förslag till budget är den ekonomiska effekten beaktad med helårseffekt. Åtgärden bedöms dock vara förenad med omställningskostnader åtminstone under 2014 innan full effekt kan förväntas.

Åtgärden förutsätter förstärkning med en socialsekreterare vilken finansieras genom budgetpost "ekonomiskt bistånd".

Familjebehandling i kommunen (400 tkr)

Socialnämnden verkar för att utveckla insatser i öppenvård på hemmaplan. Ett led i detta är att erbjuda all familjebehandling i kommunen. Kostnader för extern familjebehandling har ökat. Genom att förstärka familjebehandlarfunktionen kan all familjebehandling istället erbjudas i kommunen.

Åtgärden förutsätter förstärkning med en familjebehandlare vilken finansieras genom budgetpost "extern familjebehandling".

Uppföljning av exakt utförd tid i hemtjänsten (100 tkr)

Införande av exakt utförd insats- och tidrapportering i hemtjänsten föreslås som ett led i att stärka kostnadseffektivitet och kontroll. Idag rapporterar utförare endast avvikelser från den beställda tiden. En starkt uppföljning ger beställaren uppföljningsverktyg.

Erfarenheter från andra kommuners införande av elektronisk insatsrapportering där exakt utförd tid inrapporteras har medfört positiva ekonomiska effekter. Införande i Ekerö kan ske efter det att nytt verksamhetssystem är fullt ut implementerat och planeras till 1 september 2014. I budget har en antagande om en påverkan 2014 om 100 tkr och 300 tkr 2015 och 2016.

Förändrade/ökade intäkter

Möjligheten att öka intäkterna inom socialnämndens ansvarsområde bedöms som begränsade. De största intäktsposterna avser förutom statsbidrag avgifts-/hyresintäkter för hemtjänst och särskilt boende. Båda dessa avgifter är styrda av bestämmelser enligt Socialtjänstlagen om maxtaxa. Insatser inom Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska vara avgiftsbefriade med undantag för mat och i förekommande fall hyra.

I separat ärende i anslutning till budgetförslaget redovisas översyn av avgifter inom Socialnämndens verksamheter. Utifrån denna görs bedömningen att det kan vara motiverat att se över avgifter för måltider vid korttidsviselse och korttidstillsyn LSS, avgift för lunchmåltider vid övriga verksamheter samt avgifter för användning av Ekgårdens rehabiliteringsbassäng. En översyn av dessa avgifter bedöms dock endast medföra en marginell ekonomisk effekt.

Förändrad avgift vid besök på familjerådgivning (145 tkr)

Av översynen framkommer dock att kommunens avgift för besök vid familjerådgivningen i jämförelse med andra kommuner är låg. Mot bakgrund av det föreslås en höjning av avgiften från nuvarande 180 kr per besök till 500 kr per besök. Likaså föreslås att det första besöket avgiftsbeläggs.

Delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter

I ännu ett ärende i anslutning till budgetförslaget redovisas förnyad kartläggning av delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter inom hemtjänsten. Av kartläggningen framkommer att den sammanlagda tidsåtgången för delegerade uppgifter är betydande. Med anledning av detta

föreslås Socialnämnden inge förnyad framställan till Stockholms läns landsting med begäran om ekonomisk kompensation för utförda hälso- och sjukvårdsdelegeringar. Då det bedöms finnas stora osäkerheter kring landstingets svar på denna begäran har inga intäktskonsekvenser beaktats i budgetförslaget.

Avstående från alternativt framflyttad tidplan för planerade utvecklings-/satsningsområden

Verksamhetsutveckling i riktning mot fastställda mål och verksamhetsplanering sker inom ramen för uppdraget till utförare och kontor och finansieras med ersättningar och anslag. Utöver det inkluderar budgetförslaget satsningar med kostnadspåverkan inom några områden;

- Nytt särskilt boende i Stenhamra.
- Tillfälliga paviljonger vid Färingsöhemmet.
- Ny bostad med särskild service/gruppboendestad för personer med funktionsnedsättning (LSS).
- Införande av exakt utförd insats- och tidrapportering i hemtjänsten som ett led i att stärka kostnadseffektivitet och kontroll.
- Digitala trygghetslarm – byte av analoga larm till digitala.
- Nytt verksamhetssystem inom socialtjänsten.
- Utökning av socialkontorets bemanning motsvarande en handläggare för att upprätthålla rättssäkerhet med anledning av stärkta krav på handläggning, dokumentation och uppföljning inom barn- och ungdomsvården.

Dessa utvecklings-/satsningsområden utgör förutsättningar för att kunna uppfylla krav på rättssäkerhet, verkställighet, god kvalitet och kostnadskontroll.

Utbyggnaden av det särskilda boendet i Stenhamra, de tillfälliga paviljongerna vid Färingsöhemmet i händelse av en eventuell överprövning av detaljplanen för det särskilda boendet samt den nya gruppboendestaden är nödvändiga bakgrund av den förändrade behovsbild som prognostiseras.

Antalet äldre ökar och antalet platser i särskilt boende behöver byggas ut. Ett flertal personer med funktionsnedsättningar bedöms inom

några år vara i behov av bostad med särskild service. Då antalet platser i kommunen är begränsade kommer behovet inte att kunna tillgodoses utan utbyggnad. Lagstiftningen ställer i övrigt krav på att behovet ska kunna tillförsäkras i den egna kommunen.

Införande av exakt utförd insats- och tidrapportering i hemtjänsten syftar till att säkra uppföljning av insatser och utgör verktyg för kostnads kontroll. Genom den nya redovisningsformen förväntas effektiviseringsvinster fr o m 2014.

Idag används analoga trygghetslarm. Det nya digitala kommunikationsnät som växer fram kan påverka funktionaliteten hos de analoga trygghetslarmen varför de måste bytas ut.

Inte heller bedöms fortsatt införande av nytt verksamhetssystem kunna avslutas tidigare än planerat. Projektet förväntas avslutas i juni 2014.

Utökning av socialkontorets bemanning sker med anledning av förändrad lagstiftning och föreskrifter med stärkta krav på handläggning, dokumentation och uppföljning inom barn- och ungdomsvården. De nya kraven är långtgående och syftar till att upprätthålla rättssäkerhet i myndighetsutövningen kring barn och ungdomar.

Ett utvecklings-/satsningsområde som inte kunnat prioriterats i budgetförslaget är stödboende för unga vuxna med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Socialnämnden har utrett förutsättningarna för ett stödboende med målsättningen att tidigt ge stöd till ökad självständighet och därigenom förebygga större och mer kostnadskrävande behov i framtiden.

Kostnadsreducering i verksamhet som inte är lagstyrd/obligatorisk

Socialnämndens uppdrag styrs av lagstiftning, allmänna råd och föreskrifter. Socialtjänstlagen är en ramlag som ger kommunen frihet att själv utforma den verksamhet och de tjänster som tillhandahålls. Genom lagstiftningen ska Socialnämnden t ex arbeta förebyggande och bedriva uppsökande verksamhet. Nämnden ska också ge stöd till anhöriga, lämna information om sin verksamhet mm. Lagstiftningen tydliggör det uppdrag nämnden har men överlämnar åt kommunen själv att besluta hur uppdraget ska uppfyllas.

I detta avseende har verksamheter som inte lagstyrd/obligatorisk verksamhet definierats som verksamhet eller tjänster som inte föregås av ett beslut om bistånd enligt lagstiftning.

Medverkan i FoU.nu och FoU Nordväst
Stöd till ideella insatser
Snöröjning och halkbekämpning
Rehabiliteringspool Ekgården
Lunchservering Ekgården
Förebyggande samtal 80 år
Förebyggande rehabilitering äldre
Öppna verksamhet – Kajutan
Öppen verksamhet - Stockbygården
Öppen verksamhet - Solrosen
Barncentrum
Familjepoolen
Relationsvårdcentrum
Personligt ombud
Anhörigkonsulent
Ungdomsmottagningen kurator
Fältförlagd socialsekreterare
Arbetsmarknadsenheten

Kostnaden för dessa verksamheter och tjänster sammantaget är ca 9,9 mkr vilket motsvarar 2,2 % av nämndens nettobudget för 2014.

I Socialnämndens budget ingår också "Övriga kostnader" om sammantaget 595 tkr för köp av konsulttjänster, diverse avtal (bl a patientsäkerhetsnämnden, bårtransporter, Carpe), riktade medel för bl a demensvårdsplan, överenskommelse ideella insatser, de gamlas dag mm.

Gemensamt för i stort sett samtliga de verksamheter som med ovanstående definition inte är lagstyrda är att de har en central roll i kommunen. Samtidigt som dessa verksamheter med ovanstående definition inte är direkt lagstyrda skulle de med ett annat synsätt kunna sägas utgöra själva kärnan i socialtjänsten.

Verksamheterna är betydelsefulla för många medborgare och har en avgörande roll för deras välmående och livskvalitet. De fyller en stor roll i det förebyggande perspektivet både vad gäller att framskjuta eller förhindra behov av stödinsatser. En avveckling av flera av dessa verksamheter exponerar risken för ökat behov av biståndsbedömda insatser med kostnadskonsekvens som följd.

Vid en avveckling av de verksamheter som verkar uppsökande och förebyggande behöver uppdraget, om än med väsentlig ambitionsförändring, tillförsäkras på annat sätt. Det gäller också verksamheter som ger stöd åt utsatta grupper. En avveckling av de flesta av dessa verksamheter bedöms leda till ökad belastning på socialkontorets handläggare.

Med den belastning dessa har redan idag har följer behov av utökade handläggaresurser.

Effekter och konsekvensbeskrivningar redovisas i bilagor.

Kostnadsreducering i lagstyrd/obligatorisk verksamhet

Myndighetsutövningen

Socialnämndens uppdrag styrs av lagstiftning och föreskrifter som innebär ett långtgående ansvar och krav på rättssäkerhet i utredning och beslut. Beslut om bistånd ska utgå från individuell prövning och därefter verkställas inom skälig tid. De tjänster som ska tillhandahållas ska ha en god kvalitet. Om kraven inte uppfylls kan kommunen ställas under sanktionsavgifter. Möjligheten att styra kostnaderna i den lagstyrda/obligatoriska verksamheten för en myndighetsnämnd är därmed begränsade.

Handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförandet av beslut om stödinsatser, vård och behandling skall dokumenteras. Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse.

Regler för handläggning och dokumentation syftar till att garantera den enskildes rättssäkerhet. Avsikten med reglerna är att den enskilde ska få sin sak prövad och avgjord på ett sakligt och opartiskt sätt.

För att säkerställa en enhetlig handläggning och så likvärdig bedömning som möjligt i myndighetsutövningen har socialnämnden fastställt riktlinjer vilka utgår från gällande lagstiftning och mål. Inom ramen för lagstiftningen ger riktlinjerna uttryck för vilken ambitionsnivå som ska ligga till grund för handläggning och beslut.

Generellt görs bedömningen att Ekerö kommuns riktlinjer för myndighetsutövningen väl överensstämmer med andra kommuners. En viss översyn med ett tydliggörande av riktlinjerna kan göras för att pröva ambitionsnivån kring insatser såsom utevistelse, social samvaro promenader, inköp med följe, ledsagning, matlagning i hemmet m fl. Om och i så fall en sådan översyn skall leda till en ekonomisk effekt kan inte bedömas. Det bör understrykas att riktlinjerna inte undantar krav på individuell prövning i varje enskilt fall.

Verksamheterna

Socialnämnden har tecknat avtal med ett flertal utförare som på uppdrag av nämnden utför verksamhet och tjänster. Ekerö kommuns interna produktion är den avgjort största utföraren.

I de dialoger som förevarit i budgetprocessen mellan intern produktion och nämndkontoret om ersättningsnivå för 2014 har utgångspunkten som alltid varit nuvarande uppdrag där effektiviseringar utan kvalitetspåverkan är beaktade.

Med detta som utgångspunkt har intern produktion accepterat en ersättningsnivå för 2014 som inte ger full kompensation för löneuppräkningsarna inom gruppbestäder som särskilt boende (Ekgården och Färingsöhemmet). Åtagandet förutsätter för produktionsenheten effektiviseringar och ekonomisk återhållsamhet.

Produktionschefens bedömning är att kostnadsreduceringar utöver detta åtagande i verksamheterna inte är möjliga utan kvalitetskonsekvenser för brukarna. Kostnadsreduceringar utöver den ersättningsnivå som är överenskommen skulle för de särskilda boendeenheterna innebära att individuella önskningar om uppstigning och dagliga strukturer får ge vika för en mer rationell uppstigning. Aktiviteter och vila kommer att vara personalstyrda istället för att utgå från den enskildes önskemål. I gruppbestäder LSS skulle en ytterligare kostnadsreducering få till effekt att de boende skulle få äta mer kollektivt oavsett önskningar. Likaså en stark begränsning av fritidsaktiviteter. I daglig verksamhet skulle effekten bli att uppbyggda strukturer för att kartlägga brukares förmågor och intressen för att erbjuda praktik-/arbetsplatser med handledning skulle slås sönder.

Möjligheten att sänka kostnader i verksamheter i övrigt begränsas genom att de är styrda av avtal med uppsägningstid.

Där Socialnämnden direkt kan styra är ersättningsnivå för de tjänster som upphandlats enligt LOV. Förslag till driftbudget för hemtjänst beaktar en prisuppräkning om 1 % medan uppräkningsen för boendestöd, ledsagarservice och avlösarservice är något högre. Ersättningsnivån för medicinsk fotvård följer landstingets ersättningsnivå till utförare. Ersättning för familjerådgivning kvarstår i 2013 års nivå.

Sammanfattning och bedömning

Socialnämnden har de senaste åren haft starkt fokus på uppföljning och åtgärder för att där det är möjligt att minska kostnaderna. Det bör understrykas att möjligheten att styra kostnaderna i en lagstyrd myndighetsnämnd är begränsade.

Förslag till budget tar hänsyn till effektiviseringsåtgärder och förändrade avgifter om ca 2,1 mkr. Den bedömning som görs är att det inte är möjligt att reducera kostnader därutöver utan att det påverkar tjänstutbudet, rättssäkerheten eller kvaliteten i verksamheten.

Med hänvisning till de betydande konsekvenser det skulle medföra att göra kostnadsreduceringar i den lagstyrda verksamheten måste rätts-säkerhet och kvalitet i dessa verksamheter prioriteras i uppdraget att vidta åtgärder för ett budgetförslag i nivå med anvisade budgetramar.